

Uredništvo: Ljubljana, Kapitanova 6. Telefon 4001-4004.
Mesečna naročnina 10 lit., za tiskarstvo 14,50 lit.
Cek. rač. Ljubljana 10.656 za naročnino in 10.344 za tiskarstvo.
Zastopstvo za oddaje iz Italije in inostranstva ima: UPI & A. Milano

DECEMBER 1943
21
TOREK

Erfolgreicher deutscher Gegenangriff bei Newel

Vergebliche Sowjetangriffe gegen den Brückenkopf von Cherson - Das Ringen bei Kirowograd dauert an - Starke Banden in Ostbosnien vernichtet - 20 Flugzeuge bei Terrorangriff auf Innsbruck abgeschossen

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 20. Dezember. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Gegen den Brückenkopf von Cherson führten die Sowjets auch gestern mehrere vergebliche Angriffe.

Nach längerer Pause nahmen die Sowjets mit starken Infanterie- und Panzerkräften ihre Angriffe gegen den Brückenkopf Nikopol und die Front südwestlich Dnepropetrowsk wieder auf. Sie wurden in harten Kämpfen abgeschlagen, örtliche Einbrüche abgeriegelt. Bei erfolgreichen eigenen Gegenangriffen kam es südlich Nikopol zu schweren Panzerkämpfen. Dabei wurden 69 feindliche Panzer abgeschossen.

Bei Kirowograd dauert das harte Ringen an. Die Sowjets wurden unter hohen Verlusten abgewiesen und zahlreiche Panzer abgeschossen. Eigene Panzerkräfte durchbrachen eine starke feindliche Panzerabwehrsperre und nahmen ein wichtiges Höhen- und Gelände in Besitz. Allein im Bereich einer Armee wurden gestern 147 feindliche Panzer vernichtet.

Bei örtlichen Gegenangriffen im Kampfgebiet von Korosten und an der Beresina nahmen unsere Truppen einige Orte im Sturm.

Ostlich Witebsk versuchten die Sowjets nach starker Artillerievorbereitung und mit Unterstützung durch zahlreiche Panzer unsere Front zu durchbrechen, sie wurden in schweren Kämpfen abgeschlagen. Einige Einbrüche sind abgeriegelt. Dabei wurden 43 Sowjetpanzer vernichtet oder bewegungsunfähig geschossen.

Romunski odgovor Hultu

Bukaresta, 20. dec. DNB. Romunski vojni minister je v nedeljo na otvoritvi slikarske razstave romunskih umetnikov odgovoril na zahtevo po kapitulaciji, izdano od ameriškega zunanjega ministra Cordella Hullu.

»Na ofenzivo besed z onstran Oceana, ki nas kot kaka lajna poziva na brezpogojno kapitulacijo«, tako je izjavil vojni minister, »odgovarjajo naši planinski lovci in konjeniki, ki se borijo na Krimu. Oni so avanturista naše vojske in romunski časti. Kaj pomeni brezpogojna kapitulacija, že vemo. Odkar je prevzel oblast maršal Antonescu, sta vojska in romunski narod ponovno stopila na pot

Südlich und nordwestlich Newel setzte der Feind seine Durchbruchangriffe auch gestern fort. Sie scheiterten in erbitterten Kämpfen, einige durchgebrochene feindliche Kampfgruppen wurden vernichtet oder gefangen genommen. Unsere Truppen eroberten im Gegenangriff Ortschaften zurück und erbeuteten dabei Geschütze.

Von der süditalienischen Front wird nur Artillerie- und Stosstrupptätigkeit gemeldet.

Am 18. und 19. Dezember verlor der Feind im Mittelmeergebiet 14 Flugzeuge.

In Ostbosnien wurden bei ungünstigen Wetter- und Geländebedingungen starke kommunistische Bandengruppen auf engem Raum zusammengedrängt und in harten Kämpfen vernichtet oder zerschlagen. Der Feind verlor mehr als 3000 Tote und 2668 Gefangene. 24 Geschütze, über 100 Kraftfahrzeuge, darunter Panzer und Panzerspähwagen, sowie grosse Mengen an Infanteriewaffen, Munition und anderem Kriegsmaterial wurden erbeutet.

Feindliche Fliegerverbände griffen gestern erneut die Stadt Innsbruck an. In heftigen Luftkämpfen über den Alpen und durch Flakartillerie wurden, soweit bisher festgestellt, 20 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Deutsche Flugzeuge warfen in der vergangenen Nacht und in den heutigen Morgenstunden Bomben schweren Kalibers auf Ziele in Südostengland. Ein eigenes Flugzeug wird vermisst.

časti. Od leta 1941 se borimo ob strani Nemčije. Mi smo tedaj v zelo kratkem času prispeli na naš cilj Dnesterc.

Spomnimo se samo, tako je dalje izjavil vojni minister, »sovjetskih napadov na Donavo, in na dva sovjetskih letal ter ogrožanje našega življenja. V tej težki stiski in v trenutku največje moralne obremenitve smo našli zgolj podporo Nemčije. Vedno smo izjavili, da se bo naša vojska borila do konca. Zadnjo zmago bodo dosegle od poslednje rezerve.

Romunski narod si je svest, tako je na koncu izjavil vojni minister, da vsaka veličino rodi samo žrtev.

vsakršna pravna ali politična podlaga, da bi govorila v imenu srbskega naroda. Ustanovljena po nalogu Moskve in podprta od Londona ter Washingtona v namenu, da bi bilo na ozemlju, ki ga hočejo pograbitvi Sovjeti, ustanovljeno novo oporišče komunistične dejavnosti, predstavlja ta takozvana »jugoslovanska vladavina« v resnici le skupino poklenih teroristov v moskovski službi. Slednji ogrožajo s svojimi zločini mir in obstoj vseh balkanskih narodov, zlasti pa srbskega naroda, ki se na vsem svojem narodnem področju bori proti komunistični nevarnosti.

Uspešen nemški protinapad pri Nevelju

Brezuspešni sovjetski napadi na Herzonsko mostišče - Borbe pri Kirovem gradu se nadaljujejo - Močne tolpe uničene v vzhodni Bosni - 20 letal sestreljenih pri terorističnem napadu na Innsbruck

Führerjev glavni stan, 20. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Proti Herzonskem mostišču so izvedli tudi večeraj Sovjeti več brezuspešnih napadov.

Po daljšem odmoru so obnovili Sovjeti z močnimi pehotnimi in oklepni silami svoje napade proti mostišču Nikopol in fronti jugozahodno od Dnepropetrowska. V hudih bojih so bili odbiti, krajevni vdori pa zajezeni. Pri uspešnih lastnih protinapadih je prišlo južno od Nikopola do težkih oklepnih bojev. Pri tem je bilo uničenih 69 sovražniških oklepnikov.

Pri Kirovgradu trajajo še vedno hudi boji. Sovjeti so bili z visokimi izgubami zavrnjeni in številni oklepniki uničeni. Lastne oklepne sile so prodrle neko močno sovražno oklepno obrambno zaporo in zavzele važno višinsko ozemlje. Zgolj na področju ene armade je bilo večeraj uničenih 147 oklepnikov.

Pri krajevnih protinapadih na bojišču pri Korostenu in ob Beresini so naše čete v naskoku zavzele nekaj krajev.

Vzhodno od Vitebska so skušali Sovjeti po močni topniški pripravi in s podporo številnih oklepnikov prodrati naosrt, toda so bili v težkih bojih odbiti. Nekateri vdori so zajezeni. Pri tem je bilo uničenih ali onesposobljenih 43 sovjetskih oklepnikov.

Južno in severozahodno od Nevlja

je sovražnik tudi večeraj nadaljeval s svojimi prodornimi napadi, ki pa so se v srditih bojih izjalovili. Nekaj prodrih sovražnih bojnih skupin je bilo uničenih ali ujetih. Naše čete so s protinapadom ponovno zavzele več krajev ter so pri tem zaplenile topove.

Z južnoitalijanskega bojišča poročajo le o delovanju topništva in udarnih čet.

18. in 19. decembra je izgubil sovražnik na področju Sredozemskega morja 14 letal.

V vzhodni Bosni so bile kljub neugodnim vremenskim in krajevnim razmeram močne skupine komunističnih tolp stisnjene na ozkem prostoru ter so bile v hudih bojih uničene ali razbite. Sovražnik je izgubil preko 3000 mrtvih ter 2668 ujetih. Zaplenjenih je bilo 24 topov, preko 100 motornih vozil, med njimi mnogo oklepnikov in oklepnih izvidniških voz ter velike količine pehotnega orožja, municije in drugega vojnega gradiva.

Sovražne letalske jate so večeraj znova napadle mesto Innsbruck. V srditih letalskih bojih nad Alpami in pa zaradi zadetkov protiletalskega topništva je bilo po dosedanjih ugotovitvah sestreljenih 20 sovražnih letal.

Nemška letala so v pretekli noči in v današnjih jutranjih urah odvrkla težke bombe na cilje v južni Angliji. Pogrešamo 1 lastno letalo.

Angleška izdaja Evrope se ni izplačala

Berlin, 19. dec. DNB. Karl Megerle ugotavlja v članku pod naslovom »Odpoved Anglije« v nedeljski izdaji lista »Berliner Börsenzeitung«, da se Angliji in Amerikanci nahajajo na vsej črti politično na umiku pred Stalinom. Še predno so stopili na tla evropske trdajave za dozdevno osvoboditev evropskih narodov. Od Združenih ameriških držav kot neevropske sile ni bilo ničesar drugega pričakovati. Opuščena Evropa jini je lahko samo dobrodošla, ker bi se s tem znebili največje industrijske in gospodarske konkurence. Za Anglijo pa pomeni položaj nasprotno najtežji problem njene zunanje-politične tradicije. Vojna, zasnovana od Anglije, se je od nje osamovojila in obe od Anglije na pomoč poklicani veseliti, Sovjetska Zveza in Združene države, sta se popolnoma izmuznili angleški kontroli. Vsak ameriški in angleški vojak pa, ki pade danes pri napadu na Evropo, ne umre za svojo domovino, temveč za Stalina in njegov poseg po Evropi. Ako Stalin z dovoljenjem Anglije in Združenih držav še danes odkriva svoje karte ter prehaja diplomatsko k napadu na Evropo, si vsak Evropejec lahko misli, kakšna bi bila njegova usoda, kakor hitro dobi Stalin moč, da instalira Beneša v Pragi, Tita v Beogradu in Martija v Parizu. Z dovoljenjem Anglije je že izšla prepoved proti ustanovitvi federacij malih držav. Z angleškim dovoljenjem je poskusil Beneš napraviti Čehoslovaško za izključno interesno sfero Moskve. Z angleškim dovoljenjem je Poljska emigrantska vlada navezana na izključno sporazume-

vanje z Moskvo ter moskovitski eksponent Tito dvignjen v sedlo. Vprašanje, kaj je Anglijo napotilo k temu begu podobnemu umiku iz Evrope v nasprotju z njeno stoletno tradicijo, najde odgovor v ugotovitvi, pravi Megerle, da pomeni to zaton angleške moči. Izdaja Anglije nad Evropo se ni splačala in nezvestoba pade na Anglijo nazaj. Kaj Anglija v resnici misli o Evropi, je povedal Smuts v govoru, ki ga je imel za zaprtimi vrati. Boljše razlage sporočil iz Moskve in Teherana si ne moremo misliti. Tri evropskemu prostoru tuje veselite sklepajo v nekem orientalskem mestu o usodi Evrope. Zadnji meseci spadajo zato, ker so prinesli izjasnitev evropskega položaja in protievropskega poslanstva sovražnikov na eni ter evropskega poslanstva Nemčije na drugi strani, k najvažnejšim mesecem vojne. Smuts ima popolnoma prav, ko pravi, da se stari evropski zemljevid zavija in pred nami razprostira drugi. Toda Nemčija in njeni zavezniki bodo skrbeli za to, pravi Megerle na kraju, da ne bo izgledal tako, kakor ga opisuje Smuts, temveč da bo na njem zarisana v resnici varna Evropa, v kateri bodo odločali narodi sami, ne pa tuje sile o njihovi bodočnosti.

Milan, DNB. Pri sedanjih v raznih severo-italijanskih mestih se vršči akciji za uničenje črne borze je bilo v Aleksandriji aretiranih 69 oseb. Proti 347 osebam je bilo uvedeno kazensko postopanje radi črnoborzijsanstva. Skupno so zaplenili pri teh akcijah 620 dvojnih stotov žita in veliko količino živil.

Klic dogodkov

V zgodovini narodov se je čisto dogajalo, da so velike nesreče ves narod stisnile v celoto in ga poenotile. »Hanibal ante portas!« so vpili Rimljani, ko se jim je blizal punski sovražnik in se vsi tesno strnili okrog svojega senata in okrog svojih ljudskih tribunov. V kratki dobi so se na Slovenskem zvrstili resni dogodki, ki nujno kličejo vse Slovence k čimbolj tesni strnjnosti in enotnosti. Toda ta strnjnost ne sme biti le dejstvo nekaterih dni, izvedeno pod silo trenutka, ali zgolj taktična povezanost raznih milijen. Enotnost mora biti trajna in zlasti idejna, kajti le z idejno, močno strnjnostjo bomo obvladali razvoj dogodkov. To je vprašanje, ki ga morda le preveč omalovaljujemo. Treba je vedeti, da stoji nasproti slovenskemu narodnemu programu strnjena idejna enotnost komunistične stranke pod železno diktaturo organiziranih revolucionarnih sil. V tej organizirani komunistični skupnosti vlada absolutna in takorekoč suženjska idejna enotnost, ki ne pripušča nobene razcepljenosti ali različnosti mnenj. Okrog slovenskega narodnega programa se mora zato zbrati najmanj enako povezana skupnost, ki bo imela nadvse močno idejno in organizacijsko ozadje. Dolžnost vseh Slovencev je sedaj ta, da opuste vsako drugo prizadevanje, ki bi bilo temu zbiranju nasprotno ali celo samo vzporedno. Vzpostavitelj je namreč velikokrat veliko škodljiva, kakor nasprotovanje samo. Vsi se moramo poenotiti tako idejno kakor organizacijsko okrog enega samega vodilnega principa. Ni zdaj več časa za razne akcije, »ki so tudi dobre«, kakor pravijo. Kadar gre za en sam cilj, je treba ene strnjnosti, enega gibanja, ene organizacije, in vsaka paralelnost je tu škodljiva, ker manjša skupne napore. Razvoj in resnost dogodkov narekujejo danes enotno, strnjeno celoto, kajti le ta bo kos komunistični nevarnosti.

Generalfeldmaršal Rommel pri generalfeldmaršalu Rundstedtu

Berlin, 19. dec. DNB. Generalfeldmaršal Rommel, ki mu je Führer ukazal pregledati obrambno pripravljenost evropske trdnjave, je po končanem pregledu v Danskem prisel v glavni stan general-feldmaršala Rundstedta. V središču tega obiska so bili poleg razgovorov pregledi obrambne moči atlantskega jezra in prodorne moči pripravljenih nemških rezerv.

O usodi južne Italije

Berlin, 18. dec. DNB. V berlinskih političnih krogih je zbudila pozornost neka Reuterjeva vest, ki pravi, da je italijanski posvetovalni odbor predlagal, naj pridejo vse zasedene italijanske pokrajine ter Sicilija in Sardinija takoj pod italijansko upravo. Namen tega plemenitega predloga pa lahko takoj spoznamo, tako pravijo v Berlinu, če malo pogledamo njegove pogoje. Ti namreč zahtevajo, naj bi bila osrednja in krajevna uprava predana v roke uradnikov, ki simpatizirajo z zavezniki, ni pa v njih nikakega govora o tem, da bi bila Italija po zavzetju Rima predana Badoglijevi vladi. Največji pomen pa pripisujejo v Berlinu odstanku, da se je treba ravnati po besedah moskovske izjave in da je treba Italijanom dovoliti osnivanje antifašističnih skupin.

Churchillova bolezen

Berlin, 18. dec. DNB. Na tozadevno vprašanje so v nemškem zunanjem ministrstvu odgovorili, da ne smatrajo, da bi se v zdravstvenem stanju angleškega ministrskega predsednika Winston Churchilla dogodila v bližnji bodočnosti kaka pomembnejša sprememba. Pač pa poudarjajo v Berlinu, da je politično zanimivo, da so se v Angliji sedaj kar zadovoljili s spremembo političnega vodstva angleškega imperija, ker Churchill verjetno dalj časa ne bo mogel osebno izvrševati vladnih poslov. Pri določitvi Churchillovega naslednika je opaziti vidno nezadovoljstvo široke angleške javnosti z dosedanjim namestnikom Attleejem in vidno navdušenje za zunanjeja ministra Edena. Tu ugotavljajo, da za Nemčijo ni važno, kdo bo Churchillov naslednik. Churchill ima namreč dovolj dobrih učencev, ki bodo vodili politiko in vojno popolnoma po njegovih načrtih. Kot interesanten moment pa navajajo v Berlinu dejstvo, da se pojavljajo v angleškem tisku glasovi opozicije, ki dokazujejo, da v Angliji tudi ni vse tako enodušno vdano Churchill, kot bi to njegovi politični sodelavci radi prikazali svetu.

Velika eksplozija

Oslo, 20. dec. DNB. Pri prekladanju municije z ladje v skladišče se je pripetila večeraj večja eksplozija. Vzrok in obseg škode trenutno še ni moči ugotoviti. Eksplozija je povzročila, da so v nekaj hišah nastali požari in so popokale šipe. Požari so bili v razmerna kratkem času lokalizirani.

Stockholm, DNB. Poslednja zdravniška poročila javljajo, da se je ponovno zboljšalo Churchillovo zdravstveno stanje. Vročina popušča in pljučnica se polagoma zboljšuje.

Bolgarija ostane zvesta svoji politiki

Sofija, 20. dec. DNB. Minister za trgovino dr. Vazov je govoril v Godeču in izjavil, da bo Bolgarija tudi v bodočnosti vodila dosedanj politiko. Ni Bolgara, ki pošteno čuti in misli, ki ne bi bil ogorčen nad sovražnikovo zahtevo, da Bolgarija odstopi zasedena ozemlja.

Glede notranje politike, je izjavil dr. Vazov, da je vlada podvela vse korake za zedinjenje naroda. Minister je končal svoj govor z zagotovilom, da trdno veruje v bodočnost bolgarskega naroda.

Letalska bitka nad Dolomiti

Berlin, 20. dec. DNB. V opoldanskih urah 19. decembra so prileteli severo-ameriški bombniški oddelki, izkoriščajoč megleno vreme in prihajajoč od juga Jadranskega morja, nad nemško državno ozemlje. Močni oddelki nemških lovskih in rušilnih letal so neprenehoma napadali sovražnikove bombniške oddelke že nad Severno Italijo, Alpami in južno Nemčijo. Povsod je prišlo do hudih letalskih bitk, in to posebno v veliki višini nad zasneženimi Dolomiti, kjer so opazovali številne sestrelitve severo-ameriških letal. Neprestano prihajajo vesti nemških lovcev in rušilcev o sestrelitvi sovražniških letal. Po dosedanjih ugotovitvah so sovražnikove izgube težke.

Deset smrtnih obsodb v Milanu

Rim, 20. dec. DNB. V Milanu, kjer je bil v nedeljo zavrtno umorjen komisar fašista, se je v nedeljo jutraj setalo izredno sodišče in obsodilo 10 oseb zaradi komunistične propagande, nedovoljene posesti orožja in poslušanja sovražnih oddajnih postaj na smrt. Med obsojenci je večje število židov. Številne nadaljnje osebe so bile obsojene na 20 let ječe. Smrtne obsodbe so bile takoj izvršene.

Beograd in tolovajski poglavar Tito

Beograd, 18. dec. DNB. Ob priliki osnovanja takozvanega »jugoslovanskega odbora«, ki ga je ustanovil tolovajski poglavar Tito, je objavila srbska vlada izjavo, ki se glasi: »Komunistični kliki Ivana Ribarja in Josipa Broza-Tita, ki je bila osnovana na ozemlju bivše Jugoslavije, manjka

Der Kongressplatz vor der Entfaltung des Begräbnisses am Samstag Nachmittag — Kongressni trg pred razvitjem pogreba v soboto popoldne

Logatec doživlja pravo prerojenje

Logatec, 19. decembra.

Po znani krizi 8. septembra so postali dnevi tudi pri nas v Logatcu vedno bolj kritični. Domači terenci so delali s polno paro v svesti si, da jih nihče več ne bo klical na odgovor. Propagandni aparat komunistov je hotel zbegati še dobre ljudi. Prostovoljci in prisiljeni mobiliziranci so polnili hribe nad Gor. Logatec (Zibze). Bolj previdni in uvidni so se umaknili in združili okoli vrlega poveljnika, svojega voditelja. Naši možje in fantje niso več oklevali, vsi so si pripeli slovenske zastave in tako napovedali boj srpu in kladivu.

Zdaj, ko se komunistični simboli drobijo, visoko plapolja v Logatcu slovenska trobojnica z domobranske vojašnice. S ponosom gleda na domače borec, ki so se preizkusili v hudih bojih in preleteli ognjeni krst v zadnjem spopadu za Hotedščico. Nekaj stotin domobrancev je poginilo preko 800 komunistov v beg. Našim vojakom raste pogum po vsakem srečanju s sovražnikom.

Javno mnenje v Logatcu se prevrača. Iz dneva v dan je navdušenje za domobranci večje. Solzih oči in mešanih čustev gledajo svojci onih, ki so morali v hribe, na to strumno slovensko vojsko,

kadar s pesmijo na ustnih koraka skozi domači kraj. Mnogim so že padle luske z oči, mnogi molijo svoj konfiteor; če je resno mišljen, bodo, kakor upamo, znali tudi dejansko pokazati. Mnogi pa so se potuhnili, mnogi pa prav resno obžalujejo svoje zmohe ob vrnitvi iz komunističnega raja — in teh ni malo.

9. decembra je bila v dolnjelegaški cerkvi spominska svečanost za padlimi junaki iz Grahovega s slovesno sveto mašo, pri kateri je pel domobranski pevski zbor. Zalne slovesnosti so se udeležili vsi domobranci, ki so bili ta čas prosti. Počastil je slovesnost tudi g. okr. glavar, ki je obenem tudi domobranski častnik.

Poleg domačega zavednega ljudstva so molili za pokoj naših junakov tudi številni begunci. Notranjci, ki dajejo poseben pečat Logatcu. Danes doživlja Logatec prerojenje, v svitu domobranskega ognja bo tudi Logatec ostal prečiščen in prekaljen.

To soboto smo pokopali v Logatcu od komunistov ubitega Kralja Jožeta, dimnikarskega pomočnika. Bil je ubit pred dvema mesecema, najden pa šele pred nekaj dnevi pri cesti Logatec-Hotedščica. Pogreba te žrtve komunistov se je udeležilo veliko število ljudi, dokaz, kakšno mišljenje vlada v našem Logatcu.

Smrt zaslužnega narodnega vzgojitelja

Ljubljana, 20. grudnia.

Včeraj popoldne so pokopali na Zalah še eno žrtev iz Kočevja, po vsej Sloveniji, zlasti pa na Kočevskem znanega in uglednega ter priljubljenega šolskega nadzornika Peterlina Alojzija. Lepa udeležba na njegovi zadnji poti je dovolj prepričevalno dokazala, kaj je pomenil našemu ljudstvu šolski nadzornik Peterlin Alojzij.

Peterlin Alojzij se je rodil 25. februarja 1891 v Dolščaku pri Velikih Laščah. Kot učiteljskičan je stanoval v Marjanišču, kjer so ga njegovi sošolci zaradi izredne ljubeznivosti in živahnosti spoštovali in ljubili. Mladi, nadarjeni Alojzek je zelo cenil in spoštoval prelata Kalana in tudi pozneje v življenju, ko je bil na važnih in odgovornih mestih, se je tega mladinskega spominjal z vdano hvaležnostjo. Po maturi leta 1911 je nastopil učiteljsko službo v Fari ob Kolpi. Tu se ni posvetil samo vzgoji mladine, temveč tudi ljudstvu, kateremu je bil pravi oče in svetovalec. V tem kraju so ostali še danes sledovi njegovega neutrudljivega in požrtvovalnega dela za narod in njegov napredek in prosveto. Najprej je uredil lep šolski sadni vrt, ustanovil drevesnico ter, po vsej okolici dvignil sadjarstvo, da je postalo isto ljudstvo koristna panoga. Bil pa je tudi čebelar. Tamkajšnji čebelarji so dobili v njem dobrega svetovaleca, ki jim je bil vedno na razpolago, kadar so ga le hoteli. Ustanovil je tudi Sadjarsko in vrtnarsko društvo, Čebelarstvo in društvo v Prosvetno društvo.

Težko je bilo njegovo slovo od tega kraja, ko so ga višji šolski krogi zaradi sposobnosti imenovali za upravitelja slovenske ljudske šole v Kočevju. To je bilo leta 1920, ko je prav ta šola potrebovala odločnega vzgojitelja in mladinskega.

Tu je ostal Peterlin 24 let učitelj in okrajni šolski nadzornik do svoje pretrane smrti, ki ga je iztrgala njegovi dobri družini. Bil je neuklonljiv borec za katoliška načela, zaveden narodnjak in mož, ki je čutil z narodom. Zato ga je ljudstvo tudi izvolilo za občastnega poslanca za kočevski okraj.

Nikdar ni skrival ali menjal svojega prepričanja. Kristalno čist je bil njegov značaj, poštenjak in dosleden tudi v najmanjših stvareh in posebej ljuba dobrota sama. Bil pa je tudi praktičen katoličan in ostal zvest svojim načelom tudi v času komunistične kočevske republike, ko mu prav zato njeni vodilni krogi niso dali ne mesta ne plače.

Neizmerno dober pa je bil svoji družini, v kateri je vladala družinska povezanost in ljubezen. Sam zase v vsem tako preprost ali skromen, je skrbel za bodočnost svojih štirih otrok, od katerih je najstarejša, gospodična Vida, zdravnica v ljubljanski bolnišnici. Majda in Metoda akademiki, trinajstletni Gorazd pa gimnazijec. Nobena žrtev zanje mu ni bila prevelika, samo da bi postali otroci dobri in pošteti. Z lastnimi prihranki sta si pokojni šolski nadzornik, ki je bil poleg tega vse svoje življenje zelo varčen in skromen, zgradila z ženo svoji družini lasten dom v Ljubljani. Pokojniku pa

Ljubljanski škof proti komunizmu

Ljubljana, 20. decembra.

Ljubljanski škofijski list z dne 20. novembra 1943 prinaša na osmih straneh pastirsko pismo dr. Gregorija Rožmanna o nevarnosti brezbožnega komunizma. Poleg večkratnih izjav in nagovorov objavlja sedaj ljubljanski škof v uradnem glasilu svoje škofije ne samo obsojdo brezbožnega komunizma na Slovenskem, temveč opozarja tudi pred veliko nevarnostjo, ki preti ljudstvu od tega pogubnega nanka. Zaradi važnosti smo ga danes začeli v celoti objavljati.

Jožef Lampret suspendiran

Škofijski list z dne 25. oktobra 1943 objavlja odlok o suspenziji Jožeta Lampreta, duhovnika senjske škofije, prej inkardiniranega v mariborsko škofijo, ki doželi okrog s komunističnimi tolpmi po deželi, mašuje, pridiga in deli zakramente, pa nima ne spovedne jurisdikcije (zato so pri njem opravljene spovedi neveljavne), ne kanonične misije. Zato se mu prepoveduje v ljubljanski škofiji kakršno koli izvajanje duhovniške oblasti (suspensio a iurisdictione et divinis).

Danilu Capudru — slovenska služkinja

Gospod Danilo, ali je mogoče, da Vas ni več? Saj se človeku, ki Vas je poznal, ker samo od sebe poraja upanje, da je vse to le pomota. In vendar je prebridka resnica, da je tam, v tej ubogi Dolenjski nekje, prenehalo biti Vaše plemenito srce. Veliko lepega je bilo v teh zadnjih dneh že zapisanega o Vas. Naj se danes oglasi še uboga preprosta služkinja, ki Vas je poznala od Vaše zgodnje mladosti naprej. Koliko lepega bi lahko napisala o Vas, ki Vas je nebo obdarilo s tako lepimi lastnostmi. Pa naj se omejim predvsem na eno — na tisto, ki me je najbolj ganilo: na Vaše dobro srce, ki je bilo vedno in povsod pripravljeno rečevo pomagati, in na Vašo izredno ljubeznivost in pozornost tudi nasproti onim, ki sicer tako pogosto dele usodo ubogega Lazarja. Vi niste delali nobenih razlik, družabna stopnja pri Vas ni igrala nobene vloge. Za Vas je imelo vrednost le poštenje posameznika, vse drugo je bilo postranskega pomena. Zaradi te Vaše lastnosti sem Vas, preprosta služkinja, tako globoko spoštovala in mi bo spomin na Vas ostal živ do konca dni.

Ne vem, kje v slovenski zemlji ste našli svoj zadnji domok. Zelela bi Vam naj položiti vsaj skromno cvetko, ker pa niti to ni mogoče, naj bodo te skromne vrstice, napisane od neuke roke, nadomestilo za cvetje na Vaš grob.

Vi pa, gospod Danilo, ki sedaj že zrete obličje žrtve, prosite „semogočnega, naj se nas zaradi nedolžne krvi, ki se v potokih pretaka, usmili in reši naš narod te strašne nesreče.“

Počivajte mirno v zemlji slovenski, za katere srečnejšo bodočnost ste tako junaško dali svoje mlado življenje.

Francka.

Razglasi šefa pokrajinske uprave

Sprememba pravilnika o dnevnih poštah poštne službe in spremljavo pošte

Člen 1.: »Poštne službe, ki spremljajo poštne pošiljke po železnicah, ladjah in cestah, pritečejo sledeče dnevnice:

1. uslužbenec, ki opravlja službo v ambulantnih poštah: a) uradnikom 50 lir na dan; b) uradnim pripravnikom 45 lir na dan; c) zvanikičnikom, služiteljem in dnevničarjem 40 lir na dan.

2. zvanikičnikom, služiteljem in dnevničarjem, ki spremljajo neposredne sklepe, 35 lir na dan.

3. uslužbenec, ki spremlja poštne pošiljke v inozemstvo in se mudijo izven državnih mej nad 3 ure, se zvišajo dnevnice iz točk 1. in 2. za 30 odstotkov.

Ostale določbe tega pravilnika ostanejo nespremenjene.

Spremembe stopijo v veljavo 1. novembra 1943.

Sprememba pravilnika o dodatkih za nočno in čezurno delo pri poštah, brzojavah in telefonih

Člen 1.: »Uslužbenec poštne-brzojavne-telefonske stroke prejema dodatke za nočno delo:

1. pri stalnih poštah, brzojavah in telefonih: a) uradniki in uradniški pripravniki po 25 lir od noči; b) zvanikičniki, služitelji in dnevničarji po 20 lir od noči.

2. pri ambulantnih poštah: a) uradniki in uradniški pripravniki po 3 lire od ure; b) zvanikičniki, služitelji in dnevničarji po 2,50 lire od ure.

3. za spremljavo neposrednih sklepov: zvanikičniki, služitelji in dnevničarji po 2 lire od ure.

Člen 2., odst. 1.: »Nočni delovni čas se računa od 20. do 6. ure.

Člen 3., odst. 1.: »Uslužbenec pri poštah, brzojavah in telefonih, ki opravlja ob večjih praznikih in drugih izrednih prilikah v svojem prostem času čezurno delo, prejema za to dodatke na uro:

a) uradniki po 6 lir; b) uradniški pripravniki ter poštarji in poslovači po 5,50 lir; c) zvanikičniki, služitelji in dnevničarji po 5 lir.

Člen 4.: »Za izredno nočno službo

vožijo samostojno, po 0,20 lire za vsak prevožen kilometer v vseh primerih, ki niso obseženi s točkama a) in b); d) za mesečne vožnje med 20. in 6. uro prejema šoferji oziroma šoferski pomočniki, kadar vožijo samostojno, po 2,50 lire na uro.

Ostale določbe tega pravilnika ostanejo nespremenjene.

Spremembe stopijo v veljavo 1. novembra 1943.

Sprememba pravilnika o stalnih mesečnih dokladah telegrafsko-telefonsko tehničnemu osebju za terenska dela

Člen 1.: »Za terenska dela pri gradnjah in vzdrževanju t. t. vodov in pri zavarovanju t. t. prometa vobče se določajo sledeče stalne mesečne doklade:

a) šefom t. t. tehničnih sekcij — inženirjem (uslužbenecem po § 45/3 ur. zak.) po L. 1000; b) šefom tehničnih sekcij — tehničnim uradnikom (uslužbenecem po § 45/2 ur. ak.) po L. 700; c) čuvarjem t. t. prog v medkrajevnih t. t. rajonih po L. 400; d) čuvarjem t. t. prog v mestnih t. t. rajonih po L. 150.

Te doklade pritečejo navedenim uslužbenecem a službena potovanja na teren zaradi vzdrževanja, popravil in gradnje t. t. prog in naprav v lastni sekciji oziroma v lastnem rajonu.

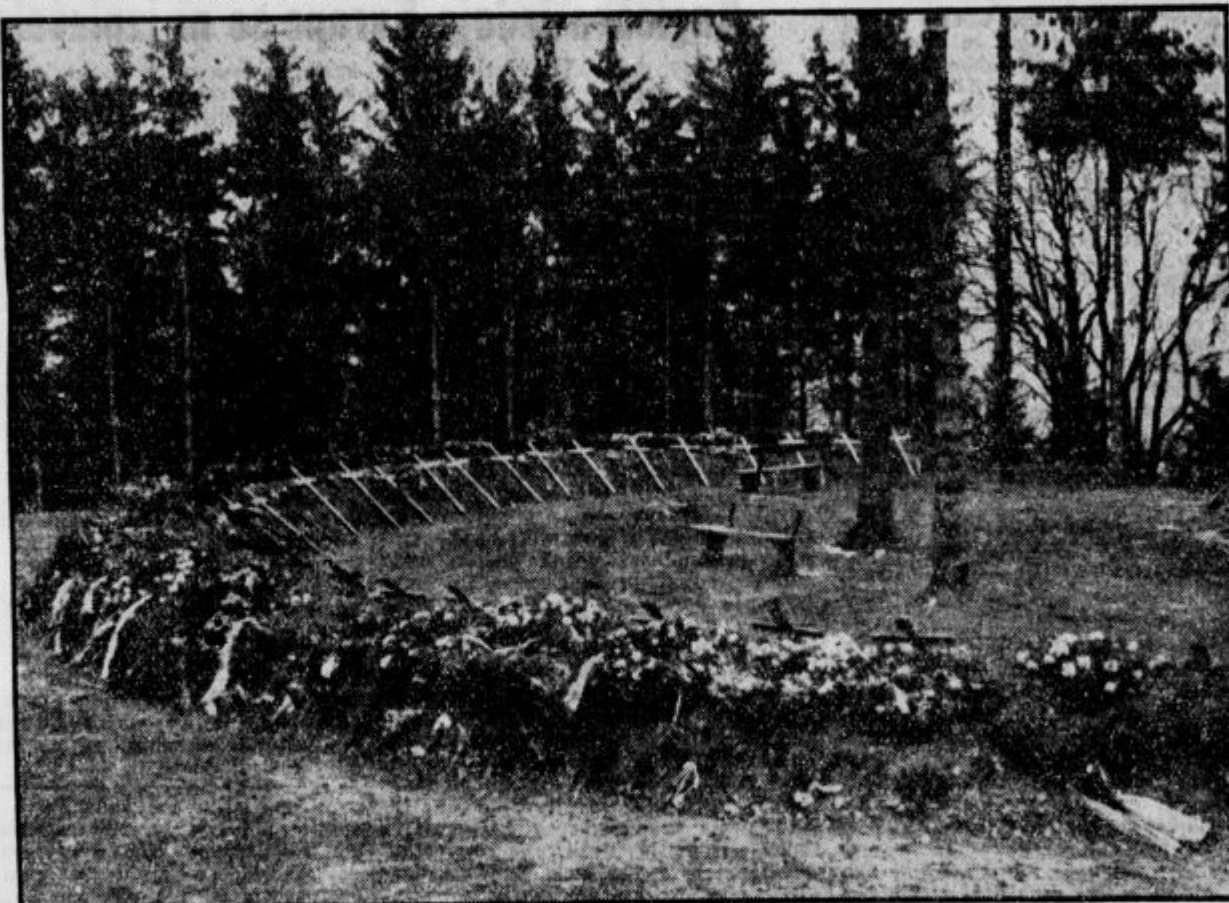
Člen 4.: »Če se gradijo nove ali popravljajo obstoječe t. t. proge in pri tem dela skupaj trajajo več kot deset dni, grede osebju, ki prejema stalne mesečne doklade za službena potovanja na teren izven lastne sekcije oziroma izven lastnega rajona dnevnice po uredbi o povračilu potnih in selitvenih stroškov s tem, da se za ta čas odbije odpadajoči del stalne mesečne doklade.

Člen 7.: »Tehnični uslužbenec, ki z odobritvijo p. t. direktorja uporablja za lažje opravljanje službenih dolžnosti na terenu lastno kolo, prejema za vzdrževanje kolesa mesečno doklado v znesku L. 100.—.

Ostale določbe tega pravilnika ostanejo nespremenjene.

Spremembe stopijo v veljavo 1. novembra 1943.

Dijaki državnega učiteljskega se med seboj zbrali 152,60 lir in jih poslali kot svoj prispevek Odboru za božično obdarovanje ranjenih domobrancev in civilnih žrtev komunizma. Posnemanja vreden zgled!

Im grünen Hain umgeben von dunklen Tannen ruhen im halbkreisförmigen Kriegergrabe alle Helden aus Gottschee — V zelenem gaju, obdani od temnih smrek, počivajo vsi junaki iz Kočevja v polkrožnem skupnem grobu

Pred recitacijskim večerom najmlajših v korist Zimske pomoči

V torek ob 8. uri bo v Frančiškanski dvorani literarni večer najmlajših pripovednikov in pesnikov, izmed katerih bodo nekateri sedaj prvič stopili v javnost. Lepo je, da nastopajo najmlajši v korist Zimske pomoči ter se tako s svojimi močeh udeležijo te splošne občinske zbirke za potrebo najnujnejšim in najpotrebnejšim ter vsaj nekaterim pomagajo do lepše božičnice. Zbrala se je družba mladih ljudi, ki skušajo po svoje razumeti čas in današnjega človeka ter mu služiti s pesmijo in lepo živo besedo. Zdjaj bo prvič nastopil pred javnostjo pesnik Stanko Bračko, ki se je že pojavil v Domu in svtu ter kaže s svojo romantično pesmijo novo duhovno razpoloženje mladine. Pesmi bo bral tudi njegov vrstnik Pavle Oblak. Prozo pa bodo brali Ulenko Urbančič, ki se je udeleževal do sedaj kot feljtonist v raznih slovenskih dnevnikih ter Nikolaj Jeločnik, znan po svojih dramah, ki jih je vpričarjal v Frančiškanski dvorani ter črticah, katerih zadnja, priobčena v zadnji številki revije »Obisk«, kaže spretnega sodobnega pisatelja, ki zna upodobljati tudi enov najnovejših naših dogodkov. Tretji M. Gorjup je tudi imel že nekaj dobrih črtic v dnevnikih in revijah (»Obisk«), a katerimi je izprizil svoj pol. To družinico pesnikov in pripovednikov bo spremljala s svojo igro na violini gđ. Staničeva ter bo s tem še bolj dvigala pesniško razpoloženje večera. Radovedni smo, kako bodo najmlajši literati odgovorili na čas in razmere, sredi katerih živijo; ali bodo bežali iz realnosti življenja v svet podob iz sanj, ali pa bodo junaško posegli v probleme časa in njega trenj. Že zaradi te kulturno-

Nevarnost komunizma

(Pastirsko pismo ljubljanskega škofa.)

Predragi verniki! S svetim apostolom Judo Jadedem želim »usmiljenje vam in mir in ljubezena in vam sporočam, da je svet oče Pij XII. v veliki skrbi in ljubezni zadnje čase trikrat poslal poseben blagoslov vsem duhovnikom in vernikom škofije, ker ve, v kakih stiskah živite.

Tudi mene muči in razjeda težka skrb za vas, med katere me je Sveti Duh postavil za škofa, da vodim Cerkev požjo (Apd 20, 28), skrb za vaše duše in vaše vzelečanje, pa tudi skrb za vaše zemeljsko življenje, za razmere, v katerih živite. Z vami delim veselje in žalost, z vami čutim nevarnost in nesrečo. Kar pa moram gledati in z vami doživljati zadnje mesece, pretega vse, kar smo groznega in hudega med vojsko že preživeli in pretrpeli. Ne bom opisoval, koliko sijajnih mož in fantov je bilo pobitih, koliko slovenske krvi je bilo prelite, kolikim družinam uničeno vse imetje, kolikim nepopravljive škode je bilo narodu narejene, še manj bi mogel opisati vso grozo, ki so jo duše pretrpele, vso žalost, ki je toliko src napolnila, da se je iz njih razlila v vsa srca, ki so zmožna sočustvovanja z nesrečo bližnjega. Vi, dragi verniki po Dolenjskem in Notranjskem, ste sami vse to doživeli: ljubljanski verniki pa morejo vprašati tisoče beguncev, ki so pribežali v mesto, da rešijo vsaj golo življenje in najdejo za svoje zbegane duše tolažbo pri Mariji Pomagaj v stolnici.

Kdo je vas, dragi verniki, pahnil v to nesrečo, ki je tako velika, da narodu že grozi naravnost pogin? To je storil največji in najnevarnejši sovražnik krščanskih narodov: brezbožni komunizem, ki je pri nas z narodnimi gesli mnoge prevaral in se pod krinko osvobodilne fronte in narodne osvobodilne vojske skuša polastiti oblasti, da bi do konca dovršil svojo krvavo revolucijo in družbo po brezbožnih načelih uredil, kakor je to storil povsod, kjer je mogel priti vsaj začasno do oblasti. On je glavni krivec vsega gorja, ki ga je povzročil ali sam naravnost, ali pa ga je posredno izzval.

Moja sveta dolžnost je, da vam kot škof in nadpastir vaših duš spregovorim o brezbožnem komunizmu, ga vam v kratkih besedah pokažem, kakršen v resnici je, v kolikor ga že itak niste okusili, in da vas pred njim in njegovimi zvijačami svarim, da ne padete v njegove zanke in svojih duš ne pogubite.

Vem, da mi bodo zagovorniki komunizma in še nekateri zaslepljeni katoličani očitali, da se s tem pastirskim pismom vmešavam v politiko, kar ni zadeva škofa in kar ne spada v cerkev. Toda, predragi verniki, boj proti brezbožnemu komunizmu ni politika, ampak verska zadeva, saj se vendar tiče vere v Boga, torej najbolj osnovne resnice vsake vere, posebno še naše krščanske vere. Zavračati brezbožne nauke, braniti resnice naše svete vere je verska zadeva in verska dolžnost, to pač spozna vsak, ki ima zdravo zamek.

Da zavračajo verske zmohe in branijo svetinje krščanske vere, so papeži, nezmotljivi učitelji verskih resnic, nastopali proti komunizmu takoj, ko se je prvič pokazal. Ni samo zadnji papež Pij XI. ponovno, resno in slovesno obsodil brezbožnega komunizma, že pred skoraj sto leti, leta 1846, je Pij IX. svečano obsodil brezbožni in že naravnemu pravu skrajno nasprotni nauk komunizma. In pred 65 leti (leta 1878.) je Leon XIII. označil komunizem, ki hujska ljudske množice v brezbožstvo, za »smrtonosno kugo, ki se razleza po notranjstvih človeške družbe in jo spravlja v skrajno nevarnost«.

Kakor vidite, cerkevna obsodba komunizma ni nič novega; takoj ko se je brezbožni nauk komunizma pojavil, so budni namestniki Kristusovi na zemlji verniki opozorili na pogubno zmohe. Slovenci se tedaj niso dosti zmenili za take obsodbe, ker komunizma med njimi še nihče ni poznal. Saj še pred nekaterimi leti verniki niste razumeli, zakaj smo duhovniki razlagali zmohe komunizma in svarili pred njegovo brezbožnostjo, ker so komunisti znali spretno skrivati svoje pogubno delovanje, zlasti svoje brezbožne nauke, ki bi bili tedaj verne Slovence odbili. Danes brezbožni komunizem med nami ni več zakrkan, pokazal je svoj pravi obraz. Danes tudi njegovi pomočniki v osvobodilni fronti ne tajijo več svojega sodelovanja, marveč javno in jasno izjavljajo, da so popolnoma edini in enotni v vseh ciljih s komunistično stranjo, to se pravi po domače rečeno, da pomagajo brezbožnemu komunizmu do vlade in oblasti nad vernim slovenskim ljudstvom. Zaradi tega sem po svoji službi dolžan, da brezbožni komunizem znova in še enkrat na ves glas obsodim in na njegovo strojno nevarnost slovenski narod v svoji škofiji opozorim. In če bodo Slovenci tudi izven moje škofije te besede poslušali in si jih k srcu vzeli, bo prav in le in jim samim v korist.

(Dalej.)

OBIŠČITE VELIKO BOŽIČNO RAZSTAVO GALERIJE OBERSNEL

Gospo-vetska cesta 3

psihološke note bo večer zanimiv poleg tega, da nam zna odkriti kakšen resnič obetajoč talent. Ker pa spada v prireditve Zimske pomoči, pa ga še posebej prav toplo priporočamo.

Spomin Cankarjeve smrti v Drami

Osrednja postava in temelj slovenskega narodnega gledališča more biti in ostati samo Cankar. In kakor je bila Cankarjeva beseda lepa in misel živa in globoka resnična pred petindvajsetimi leti, ko je pisatelj živel, tako je njegova umetnost velika še danes. Prav danes razumemo Cankarja mnogo bolj, kakor so ga mogli njegovi sodobniki. Naš narod je namreč ostal, kakor je bil, pa čeprav je Cankar govoril iz knjig in z odras, govoril o šentflorjancih, o Hlapcih, Hlapcih Jernejih in je kazal pot tja v deželo Lepe Vide, v kraljestvo ljubezni in odrešenja, tja, kjer postanemo dobri v objemu matere, domovine, Boga. Narod je bral in poslušal besedo leto za leto, dan za dnem. Iskal pa je le bolečo in trpko besedo in grenko misel. To je iztrgal iz celote in jo demagoško razkril. Toda to ni bil več Cankar, to je bil povtorjeni Cankar! Ker danes ne more več služiti umetnost takim namenom je narod sklenil, kaj narod, sklenila je tako imenovana inteligenca, tako imenovani kulturniki, odločen sklep: Cankarja ne bomo več poslušali, on nam danes ne more več ničesar dati! Saj ne bi verjeli, a tako je bilo govorjenje in — Cankarjeva proslava in Drami je bila zelo slabo obiskana. Brez pisateljev, brez literarnih kritikov, brez umetnikov, brez vodstva kulturnih ustanov, lože, tik odra in druge poleg njih, so bile prazne. Zakaj?

Vodstvo Drami pa je izvršilo svojo kulturno in narodno dolžnost. Hvaležni smo mu za to izredno lepo in umetniško prireditve. Najprej je govoril prof. France Vodnik spominski govor. Iz njegovih globokih misli: Domovina, glej umetnik! in Domovina glej človek! je vstala pred nami celotna Cankarjeva podoba. Prof. Vodnik je med drugim dejal: »Ivan Cankar predstavlja po Prešernu najčistejši vrelce ustvarjanja pri nas, v njegovih spisih se je razodela lepota slovenskega jezika v nezasičeni slajni, razkošju in blagolajslju. Če kdo, je Ivan Cankar dokazal, da je leposlovje umetnost besede in njenih čudežnih preobrazb v podobi, zvoku in ritmu. Njegovo delo ni pomenilo samo zmaga nad praznim besedičenjem, nepomembnim pisarjenjem in okornim delom literarnih samoukov, ampak je poneslo slavo našega slovstva preko

narodnih meja v svet, kjer je bilo deležno največje priznanje.«

In vendarle »Ivanu Cankarju ni bilo nikoli mar umetniženja zaradi umetniženja in ni mu bilo bolj tuje kakor ničemurno zamikanje v varljivi blesk pojavov onstran dobrega in slabega. To je tudi vzrok, da je bilo zanj tako živo in pereče vprašanje umetniškega ustvarjanja in družbe, posebno še, ker mu ni šlo samo za razmerje estetičnega oblikovalca do ostalih področij življenjskega delovanja, ampak tudi za etični boj, ki naj razdeli podobo človečnosti tako v življenju kakor v umetnosti.

Res je bil Cankar v prvi vrsti pesnik sanj in hrepenenja, vendarle pa je pisatelj le navidezno bavi tolikokrat izključno s samim seboj. Ko namreč grebe in išče vase, se dejansko bliža človeku in ko išče rešitve zase, daje odgovor nam vsem. Pisateljova umetniška analiza človeka je daleč od videza enkratnega pojava ter prav zato dviga njegovo najosebnostnejše doživljanje v simbolično, občedlovesko veljavnost. Le tako moremo razumeti, da se mu sredi navideznosti čisto osebnih doživetij porode one tri velike ideje — vodnice: Mati, Domovina, Bog! Pisatelju vodi pero slej ko prej želja, zagledati podobo sebe-človeka in v njej podobo človeka-brata. Tisto, kar se najglasneje, najbolje in v največjem podarkom venomer oglašja skozi vse njegove podobe, je vprašanje vesti, krivde in obličja; in tisto, kar Cankar naposled z vso verno išče, je duša, čistost, lepota, človek in, kolikor je še soznačilne za neskaljen življenjski smisel. Nesoglasje med umazaniam življenjem sredi ljudi tega sveta med njihovo sebičnostjo in podostjo pa med svetom sanj in idealov, to je poglavitni izvor C. umetniškega ustvarjanja.

Cankarjeva umetniška beseda, sicer vsa blesteča od polnosti, figurativne lepote, je vendarle v bistvu neartistična. Preko svojega ritma in podobe nas neprestano opozarja na čisti svet, ki ga nosimo v sebi in je torej dejansko vsa v službi notranje, simbolične lepote.

Po tehničnih in prepričevalnih mislih govornika, iz katerih smo navedli le nekaj stavkov, smo mogli mnogo bolj razumeti in doživeti najlepše odlomke iz Cankarjevega dela, ki so jih zelo lepo recitali najboljši naši igralci.

Župnik Jožef Ambrožič

Iz Ribnice je prispela vest, da je tamkaj dne 5. decembra po hudi in dožgi boleznici umrl g. Jožef Ambrožič, bivši župnik v Bohinjski Bistrici. Imenovan se je rodil v Ribnici dne 24. jan. 1890. V mašnika je bil posvečen dne 8. jun. 1917. Služboval je kot kaplan v Polhovem gradu, Prečni na Bledu in v Bohinjski Bistrici, kjer je l. 1930 postal župnik in tam prebival do začetka vojne. Sedaj je živel na svojem domu v Ribnici. Blagi pokojnik je zadnje čase zelo veliko trpel. Skoraj ves organizem mu je odpovedal, nazadnje je še oslepel. Vse bolečine je prenašal vdano v voljo božjo. Pokopan je bil dne 7. dec. v Ribnici. Naj v miru počiva!

Zadnja pot Al. Peterlina

V nedeljo ob 14 so spremili k večnemu počitku šolskega nadzornika Alojzija Peterlina, ki je služboval v Kočevju, kjer je bil ob komunističnem napadu smrtno ranjen. Pogreba so se udeležili mnogi učitelji, posebno članov »Slovenske zveze«, kateri stanovski organizaciji je bil pokojnik zvest član. Pokojnik je bil rojen v Dolžani pri Vel. Lašah. Bil je svoj čas oblastni poslanec. Poznan pa je bil daljši naokrog kot odlični strokovnjak v čebelarstvu, zato so se njegovega pogreba udeležili tudi mnogi ljubljanski

čebelarji in zastopniki Čebelarkega društva.

Pogreb Roberta Primožiča

V nedeljo popoldne ob treh je bil z Zal pogreb opernega peva in režiserja Roberta Primožiča. V znak žalovanja je bilo na ta dan zaprti tudi operno gledališče. Pogreba so se udeležili poleg sorodnikov v izredno častnem številu zlasti člani opere, njim na čelu upravnik podpolkovnik Herzog, ravnatelj Ukmars, skoraj vsi solisti, številni člani opernega zbora in orkestra. Tudi člani Drami so bili zastopani. Seveda ni manjkalo abonementov in ljubiteljev gledališča. Na Zahal je zapel operni zbor za slovo »Vigred se povrne, ob grobu pa »Blagor mu, ki se spočije. Po pobožnostih v pokopališki kapelici so člani orkestra zaigrali tudi fanfarno žalostinko. Rajni Primožič se je rodil v Trstu in je pel v Zagrebu, Budimpešti, na Dunaju in v Pragi. Leta 1928 je postal član ljubljanske opere.

Novi grobovi

† Umrla je gospa Marija Cenar, roj. Tičar, vdova drž. uradnika. Pogreb blage pokojnice bo v turek, 21. t. m., ob 14 iz kapele sv. Frančiška k Sv. Križu. — Naj ji sveti večna Luč, vsem njenim dragim naše iskreno sožalje.

Vsakdanja ljubljanska kronika

Obdarovanje kočevskih ranjenecv

V nedeljo ob enajstih je škofijski podporni urad skupno s slovenskimi materami in dekletmi odšel v bolnico na Studeneč, kjer leže domobranci ranjeni s Kočevja. Vodili so to obdarovanje gosp. dekan Skrabec, gospa Natlačenova in gospa Prijateljica. Obdarili so kočevske junake, nato pa vse ostale domobranske ranjence. Obdarovanje so bili za ta izraz pozornosti iskreno hvaležni.

Božična razstava v Obersnelovi galeriji

V Obersnelovi galeriji na Gosposvet-ski cesti je že teden dni odprta velika umetnostna razstava izbranih umetnin, ki so izzvale med našo umetnost ljubote javnostno upravičeno pozornost. Razstava obsega nad 70 del, podob in kipov, ki so smotrno razporejeni v obeh zgornjih in v novo otvorenem spodnjem razstav-nem prostoru. — Razstava je lep prikaz ustvarjalnih zmognosti posameznih umet-nikov, čeprav so vsi zastopani le z ma-lim številom svojih umetnin. Zanimiva je tudi primerjava posameznih del različnih umetnikov, njih različno gledanje in do-jemanje istega motiva, kakor tudi različ-no, a prav tak očinkovito podajanje. — Božična umetnostna razstava v Obers-nelovi galeriji na Gosposvetki cesti št. 3 bo odprta do 24. t. m., vsak dan od 9 do 12 in od 15 do 18. Ogleda ne bi smel nihče zamuditi.

Zadnja predbožična nedelja

Vreme v nedeljo je bilo takšno, ka-kršno je vselej pred božičnimi prazniki. Hladno, megleno in čemerno. Nedelja je bila zadnja pred božičnimi prazniki. V trgovskoposlovnem koledarju je zaznava-vana kot »zlata nedelja«. Po starih trgov-skih navadah so bile to nedelje trgovine dopoldne in popoldne odprte, zlasti ma-nufakturne in galanterijske trgovine. Trgovci so vselej računali na velik do-tok občinstva, ki si je hotelo prav na nedeljo, ko je imelo dovolj prostega časa, nakupiti vse potrebščine za božične pra-znike in si preskrbeti vsa darila, name-

njena za izvoljene obdarovance. Neka-tere trgovine so imele na zlato nedeljo primerno velik promet in po višini tega prometa so se potem ravnale tudi bo-žične nagrade za trgovske nameščenice. Zaradi resnih vojnihih prilik niso bile trgo-vine letos odprte. Bila je povsem navadna nedelja kot druge v adventu.

Pred kangallejsko očetjo

Za božič bomo dobili žganje. Najbrž mu je namenjeno kratko življenje. Nje-govi stari neizprosni sovražniki mu že grozijo. Bolj ko bo žganje močno, hujša bo borba in poraznejše bodo posledice. Končna slika: na tleh leži en hud voj-šak, pa kakor jagnje je krotak.

Toda naj bo ta boj kakršni koli že. Marsikdo žganja ne bo samo pospravil, ampak tudi spravil. Če imaš takega pri-jatelja pri hiši, ti vedno prav pride. Za-nima nas nekaj drugega, namreč, če bo ta naš »sovražnik« prišel v boj v popo-lni bojni opremi. S »Prevodac« bo že šel, toda med potjo se lahko godi, da mu kdo vzame del bojne opreme in to zgolj iz usmiljenja, da to »mesarsko klanje« ne bi bilo prehud. Saj verjamejo, da je duh dober, ampak roka je slaba in bati se je, da ne bi v svoji slabosti zašla med vodene piskre in oslabil ali celo uničila sovraga. To bi bilo slabo, ker marsikdo bi bil prikrajšan za božični turnir in njegovo etaro, iz roda v rod preizkušeno konje bi zopet moralo na-prej rjaveti.

Zato prosimo »Prevodac« ali policijo, naj pregleda, kakšen bo ta sovražnik prihajal od podrobnosti prodaje, da ne bodo njegovi nasprotniki razočarani, naj oblast prepreči kangallejsko očet. Ti-stemu, ki bi svojemu odjemalcu izročil »z vodo oslabilenega sovražnika«, naj oblast da priliko videti, kako taka očet izgleda. Preskrbi naj mu vodo in kruh brez ričeta.

Darila za ranjene dobrovoljce

Odbor za božično obdarovanje ra-njenih dobrovoljcev in civilnih žrtvev komunizma naproša trgovce, ki jim je bila dostavljena okrožnica v ponedel-

Za današnji dan

Koledar

Turek, 21. grudna: Tomaž, apo-stol; Severin, škof; Temistokles, mu-čenec; Fest, mučenec.

Sreda, 22. grudna: Demetrij, mu-čenec; Ishirijon, mučenec; Here-mon, škof in mučenec.

Dramsko gledališče

»Normanski junaki«. — Red To-rek. — Ob 16.

Operno gledališče

»Madame Butterfly«. — Izven. — Ob 16.

Kino »Matica«

»Glas srca«. — Predstave ob 15 in 17.30.

Kino »Union«

»Ob mejic«. — Predstave ob 15.30 in 17.30.

Kino »Sloga«

»Želim si ljubezni«. — Predstave ob 13 in 17.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Irnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Pojasnila »Prevoda«

Delitve maščob za drugo polovico Potrošniki naj dvignejo pri svojih trgovcih po 2 dl olja za drugo polovico decembra.

Opozorilo glede delitve žganja

Sirijo se govorice, da je žganje, ki ga prejema potrošniki za božič na nakaznico, slabo in manjvredno. Opozorjamo vse prizadete, da je nasprotno to žganje pristno in prvostopenjsko ter ima naslednjo jakost: sadno 40%, vinsko 40% in brinjevec 42—54%.

Če bi kdo sumil, da mu je njegov trgovec oddal manjvredno žganje, je njegova dolžnost, da v lastnem inter-esu prinese vzorec žganja na Kontrolni odsek »Prevoda«, Gosposka 12-I, soba 9, ki bo izvršil v prisotnosti po-trošnika preiskavo. Vse trgovce pa ponovno opozarjamo, da bo vsaka zlo-žaba kaznovana z odvzemanjem delitve racioniranih živil, v težjih primerih z zatvoritvijo obrata, ne glede na ostale kazenske sankcije.

Pojasnilo glede delitve bonbonov

Trgovci, ki so bili od Prevoda po-oblašeni, da dele bonbone za mladino do 18 let na dodatne nakaznice GMA, GmbH in GME, kot je bilo to že objavl-jeno, razpolagajo z dvema vrstama bonbonov, ki sta pa popolnoma iste kvalitete:

1. Nezaviti bonboni, za katere je določena cena 10.40 lir za 18 dkg.

2. Zaviti bonboni, za katere je do-ložena cena 14.10 lir za 18 dkg.

Potrošniki smejo zahtevati, da jim trgovci izda nezavite bonbone. Če bi trgovci izjavili, da razpolaga le z za-vitimi bonboni in da nezavitih nima, mora izdati potrošnikom zavite bon-bone, vendar pa prav tako po ceni, ki je določena za nezavite bonbone, t. j. 10.40 lir za 18 dkg.

Ta razglas Prevoda mora biti do dne 5. I. 1944 nabit na vratih vseh trgovcev, ki so bili pooblašeni za de-litve bonbonov.

Dramsko gledališče

Turek, 21. decembra, ob 16: »Normanski ju-naki. Red Turek.

Sreda, 22. decembra, ob 16.30: »Cvrtje v je-sen«. Red Sreda.

Cetrtek, 23. decembra, ob 16: »Cvrtje za po-čjo«. Red Cetrtek.

Petek, 24. decembra: Zaprt.

Sobota, 25. decembra, ob 16: »Cvrtje za po-čjo«. Izven. Cene od 22. lir navzdol.

H. Ibsen »Normanski junaki, Izra v 4 dejanjih. Osebe: Orulf, deželni glavar na Islandskem — Vl. Skrbineš, Sigurd Silni, pomorski kralj — Drenovec, Gunnar, bogat kmet na Norveškem — Gregorin, Thorold, Orulfov sin — Biteno, Dagny, Orulfova hči — Boltar-Ukmarjeva, Hjordis, njegova rojenka — Marija Verna, Koro, kmet — Bratina. Režiser M. Skrbineš, prizorišče inž. E. Franz, kostume J. Vilfanova. Igra se godi v X. stoletju na severnem Norve-skem.

Operno gledališče

Turek, 21. decembra, ob 16: »Madame But-terfly. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Zaradi obolesti ge. Mlečnikove je kst-na predstava domače operete skladatelja J. Gregorica »Melodije srca« odložena.

Danes, v turek, bodo peli v Operi Pucel-njevo »Madame Butterfly« s Heybalovo. Španovo, Lipuškom in Popovim. Izven abon-maja.

ljek, naj pripravijo nameravana da-ri-la že za turek. — Pisarna odbora za božično obdarovanje je v Selenbur-govi ulici 6, telefon 24-58.

Razne nesreče in poškodbe

Jeras Borut, 15letni dijak, je šel iz mesta na sprehod v okolico. Na nekem travniku je naletel na grnato, ki jo je brenil z nogo. Eksplozirala je. Drobni gr-nate so ga hudo poškodovale. — V Pre-dovičevi ulici št. 31 stanujoča žena uradnika drž. železnice Angela Lengerjeva je bila po nesreči obstreljana. — Kroja-čeva hčerka, 13letna Marija Rotarjeva, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Delavka, 34letna Marija Foršnarjeva, je padla z lestve in si zlomila desno no-go. — Močno po obrazu se je opelk z vrelo juho sin zasebnice, 7letni Alek-sander Huš, stanujoča na Dobrovi pri Ljubljani.

Bekanntmachung

Um unnötiges langes Warten und wie-derholtes Anstellen bei der Ausstellung von Passierscheinen zu vermeiden, er-sucht die Platzkommandatur alle Antrag-steller, sämtliche Unterlagen wie Perso-nalausweise, behördliche Begründungen, ärztliche Atteste usw. gleich beim ersten Male mitzubringen.

Von unbekannten Zivilpersonen aus-gestellte Unbedenklichkeitserklärungen haben keine Gültigkeit.

Razglas

Platzkommandatura obvešča proslavce za potna dovoljenja, da v izogib nepotrebnega čakanja in večkratnega nastavljanja pri izdajanju potnih dovoljenj je takoj ob začetku prineseno s seboj svoje dokazne listine in priloge kakor so osebe izkaz-nice, uradna potrdila, zdravniška spriča-vala itd.

Od neznanih civilnih oseb izdana po-trdila neoporečnosti nimajo nobene veljave.

Za Zimsko pomoč

Iz pisarne odbora za Zimsko pomoč smo prejeli:

Gospod prezident div. general Leon Rupnik je odredil, da se izplača iz kreditov Zimske pomoči Narodni ga-leriji znesek 100.000 lir za nakup slik.

Gospod prezident div. general Leon Rupnik je odredil, da se da na raz-pologo 100.000 lir za odkup knjig in rokopisov znanstvenikov in pisateljev.

Gospod prezident div. general Leon Rupnik je odredil, da se da begun-skim družinam domobrancev v okolici Ljubljane iz Zimske pomoči znesek 20.000 lir.

Gospod prezident div. general Leon Rupnik je odredil, da se določi kredit za začasno upokojene osebe bivše ju-goslovan. vojske do zneska 80.000 lir.

G. prezidentu pokrajinske uprave generalu Rupniku so poleg drugih že objavljenih dobrotnikov izročili za zim-sko pomoč še naslednji: ga. A. Vidmar, soproga industrijca, znesek 30.000 lir, dalje g. Souvan, trgovec v Ljubljani, znesek 25.000 lir in dr. Josip Fischinger, kasacijski sodnik v pokoju v Ljubljani, znesek 1000 lir.

V tovarni Josip Vidmar iz Savelj so uradniki s sami zbrali za Zim-sko pomoč 1550 lir.

Dijaki in dijakinje drž. učiteljske so v spomin kočevskim junakom poleg venca darovali 293 lir za Zim. pomoč.

Prvi akademik, ki je daroval za Zimsko pomoč, je Tršar Marjan, ki je daroval znesek 1500 lir.

Božičnica

škofijske dobrodelne pisarne

Cap. Riccardo Rosi je daroval 25.000 lir v imenu republikanske fašistične stranke za podporo ljubljanskim revežem. To vsoto bo za božičnico razdelila škofijska dobrodelna pisarna ljubljanskim siroma-kom potom Vincencijevih konferenc.

Božičnico za begunce iz okrajine pri-redi škofijska dobrodelna pisarna v Ljubljani na novega leta dan za vse svoje podpirance begunce iz pokrajine. Brez-plačne vstopnice se dobe v škofijski do-brodelni pisarni.

Naročniki »NASE KNJIGE« — izšlo je:

Budak: »MUSINKA«

Balsamo: »RAFAEL«

Merežkovski: »MICHELANGELO«

in nagradna knjiga:

Severin Šali: »SRBEČAVANJA S SMRTJO«

Dvignite v LJUDSKI KNJIGARNI,

Pred škofijo št. 5.

Nalivna peresa, boljša, dobro ohranjena

kupuje po najvišji dnevni ceni trdka EVE-

REST, Prešernova 44.

Za desinfekcijo ust in grla Formicot

tablete. Dobite v vsaki lekarni.

Zahtevajte AMIDON tablete proti

glavobolu, nevralgiji, gripi, influenci

in revmatizmu. — Dobite jih v vsaki

lekarni.

Predpisi glede preprečevanja zlorab izvršilne pravice

Od strani justičnega oddelka Ober-sten Kommissars für die Operationszone Adriatisches Küstenland so bili k na-redbi od 19. oktobra 1943 o izvrševanju sodstva izdani dne 12. decembra 1943 izvršilni predpisi glede preprečenja zlo-rabnega izkoriščanja izvršilne pravice v Ljubljanski pokrajini.

Vojna s svojimi grozotami tudi v Ljubljanski pokrajini in njenemu prebi-valstvu ni prizanesla. Vsed vojnih raz-mer so mnogi ljudje prišli ob vse svoje premoženje in živijo najrevnejše življe-nje. Na drugi strani so pa še vedno lju-dje, ki jih ni vojna nič prizadela, ki so pa gluhi in slepi za bedo drugih. Ne-kateri med njimi znajo zelo dobro vsako nesrečo svojega bližnjega in tudi da-našnjo veliko stisko velikega dela slo-venskega naroda obrniti v svoj prid. Drugi med njimi pa brezobzirno in za vsako ceno zahtevajo svojo pravico, ne-glede na to, ali more njihov dolžnik na-pram njih izpolniti svojo obveznost ali ne, in jim je vseeno, ali mora zato, da pridejo oni do svoje pravice, njihov dolž-nik popolnoma propasti.

V mirnem času izdani zakoni so pre-dvideni predvsem za normalne razmere. Kakor drugi moderni izvršilni zakoni, ima tudi v Ljubljanski pokrajini veljav-ni izvršilni zakon mnogo predpisov v varstvo socialno šibkejših stranke, nam-reč zavezanca. Za izredne gospodarske in socialne razmere, v katerih živi da-nes prebivalstvo Ljubljanske pokrajine, pa ti predpisi ne zadošča več.

Vse to je imel Oberste Kommissar pred očmi, ko je izdal zgoraj navedeno naredbo, katere namen je, preprečiti zlorabno izkoriščanje izvršilnih naslovov in ki pomeni dopolnitev veljavnega iz-vršilnega zakona.

Po čl. 1. navedenih predpisov more

Osebnosti

Promoviral je za doktorja ekonom-sko-komercialnih ved 26. novembra t. l. na komercialni visoki šoli v Firen-cab Slovenec Ivan Truden iz Sta-rega trga in to z največ dosegljivimi točkami s pohvalo. Mlademu doktorju k njegovemu odličnemu uspehu iskro-no čestitamo.

Dnevne novice

Pokrajinska uprava poziva vse rentni-ke iz Ljubljanske pokrajine, ki so do ustavitve plačilnega prometa prejeli rente katere koli vrste iz Nemčije, da se v lastnem interesu javijo m. d. uradnimi urami s potrebnimi dokumenti glede vr-ste in višine pri socialnem oddelku Po-krajinske uprave Puccinjeva 1, ej Knaf-liceva ulica) št. 9, I. nadst. desno, soba št. 11.

Sv. maša zadušnica za pok. urednikom »Slovenec« g. Viktorjem Cenčičem bo v are-do, 22. decembra, ob 7 v farni cerkvi Sve-tega Petra v Ljubljani.

Sv. krizev pot pri frančiškanih. Med po-božnostjo spokornega tedna smo zopet uvrstili pobožnost sv. krizevega pota. Vrši se vsak dan po sv. maši ob 10 dopoldne. Danes, v turek, naj bi se zbrale k pobožnosti vse žene in matere. — Jutri, v sredo, pričaku-jemo moke in olete. — V četrtek naj pri-idejo begunci iz Dolenskih in Notranjske, katerim naj se pridružio duhovniki in re-dovniki. — V petek bo pobožnost posebej za mladino, kateri naj se pridružio bogoslov-ci. — To pobožnost opravljamo v zadostnje-je za javne grehe posameznih stanov našega naroda.

Namesto venca na grob blagopok. gosp. Martinčiča Avg. je daroval g. Krvin Ivan Vajnskemu domu 100 lir, za kar se uprava najtopleje zahvaljuje.

Odbor za dolenske in notranjske begun-ce vabi vse v Ljubljani nabajaajoče se be-gunce, da se udeležijo adventske spovedi v sredo popoldne ob 2, ki se bo vršila pri obeh frančiškanih. V četrtek ob 7 zjutraj pa skupnega obhajila med sv. mašo, ki se bo vršila za vse tukajšnje begunce. Med sv. mašo prosimo za ljudsko petje.

Slovska družba je poklonila škofijski dobrodelni pisarni 100 lir nameste evetja padlim kočevskim junakom in 100 lir na-meste šopka na krsto okr. šol. nadzornika Alojzija Peterlina. Bog plačaj!

Nova pesniška zbirka Severina Šallja »Srečanja s smrtjo« je izšla v založbi Ljud-ske knjižarne. Lepo in primerno božično darilo.

Za stare onemogle Ljubljance v mest-nem zavetišču v Japljevi ulici je podarilo uradništvo Zdrženih opekarn d. d.

Džingiskanovi Mongoli na pohodu

Ze samo ime Džingiskan je sejal grozo med turki po vsej deželi. Njegova grozodejstva so bila strahotnejša kot vse, kar je kdo groznila do tedaj slišal ali videl. Groza pred vsem tem je prevzela Mohamedovo armado. Iako preplašenih in zbeganih ljudi pa nihče ni mogel obvarovati pred preplahom in njegovimi posledicami. Le skromen je bil ostanek čet, ki so ostale Mohamedu zveste. Z njimi se je nastanil v trdnjavi Samarkand. Tudi njemu so živeci popolnoma odpovedali, bil je na kraju svojih moči. Nekaj drugih vojaških enot pa je premestil še v trdnjavo Buhara.

Ko je prebivalstvo videlo razsulo in spoznalo žalostne samoozdravne poskuse, ki jih je napravil živčno uničeni šah, je začelo godrnjati. Nezaupanje do njega se je večalo in večalo. In kakor se zgodi navadno vedno v takih primerih, so si začele medsebojno očiti različne stranke, češ, da je izdajal ta, da je s sovražnikom na tistem sklepal dogovore drugi itd. Sovražstvo med prebivalstvom na eni strani in vojaštvom na drugi je povzročilo notranji razkol, ki je onemogočil vsakršno obrambo mest.

Nekateri junaški turški častniki so sicer poskušali prepovoriti šaha Mohameda, da bi se spustil v spopad na bojišču. Odgovoril jim je le z žalostno, obupano kretnjo. Mohamed sam je izgubil ves pogum, čeprav bi bil morda tudi tedaj lahko poskusil, da bi posamič napadel mongolske armade in jih drugo za drugo porazil. Toliko vojakov je še vedno premogel, da bi posamezne armade še lahko premagal. Toda postal je nezaupljiv proti lastni okolici. Nikomur ni več zaupal. Tudi ni imel več poguma zbrati večje vojaške enote, ker se je že bal, da bi lahko ob takih zbirlanjih nastali vojaški upori.

Džingiskan je brez pomišljanja obkolil trdnjavo Buharo. Kmalu je zvedel po ogledih, da pripravljajo posadke, sestavljene iz najbolj hrabrih turških vojakov, izpad iz mesta. Ob tej novici se je Džingiskan prevečeno zasmel. Znal je odgovoriti tudi na to igrlo. In res! 20.000 Turkov je napravilo izpad iz mesta in se tudi — čudo prečudno — srečno prebilo. Da, srečno prebilo — tako je kazal videz. Džingiskan je namreč dovolil turškim vojakom, da so kar preleteli njegove borbene vrste.

Ko so se pa daleč za mongolskimi

oblegovalci začeli zbirati razpršeni turški vojniki in se pripravljali vsi srečni in ponosni, da bodo odkorakali, jim je padla v hrbet iznenada Džingiskanova vojska. Nastalo je klanje, kateremu nihče ni ušel. Pa tudi nihče od turških vojakov ni ostal pri življenju.

Tako je Buhara ostala brez branilcev. Džingiskan je brez boja vkorakal v čudovito lepo mesto. Prebivalstvo se je v strahu poskrilo. In prav je napravilo. Zakaj Džingiskan, cesar mongolskega plemena, je hotel z enim samim morilskim udarcem podreti silo islama. Pred vsem svetom je hotel dokazati, kako nesposobni, kako nezmogni so prerokovi potomci: kako brezpomembna mora biti vera takega preroka, če ga sme neverniki tako hudo žaliti in ne kaznovano skruniti njegova svetišča, kakor je to storil sam Džingiskan.

Džingiskan sicer ni imel ničesar proti mohamedanski veri, saj je bila zanj popolnoma brezpomembna. Toda zdlo se mu je, da bo imel opravka z odporom, ki ga bo netilo prav versko razpoloženje. Zato je hotel tem huje udariti po islamu.

Nekoliko kaže to nasprotstvo do islama že dejstvo, da so njegovi častniki, ko so prijezdili s svojimi konjstniki v lepo mesto, s prav posebnim veseljem izbirali za svoje konje kot hlevne dragocene knjižnice, v katerih so

med drugimi bile shranjene tudi cele zbirke slehernemu mohamedancu najsvetejše knjige — korana.

Džingiskan je hotel tudi sam osebnopokazati, kako zna obračunati z islamom. In to je storil pred vsem mestom. Na čelu vsega svojega glavnega stana je pojezdil pred največjo mešjo. Tam so ponižno stala odposlanstva vseh oblastev v mestu. Mestne starešine, mestni sodniki, mestni verski predstojniki in drugi. Tam so mu izročili mestne ključe in ključe raznih drugih ustanov. Zato pa so dobili zagotovilo, da bodo podarjena življenja vsemu mestnemu prebivalstvu.

Ko je bila vdanostna in pozdravna slovesnost pred mešjo končana, je Džingiskan tako mimogrede pobral, če ni palača pred njim morda cesarjeva hiša. Več, mnogo več kot to, so mu začeli zagotavljati najbolj zgovorni in odposlanstvu. Ta hiša je hiša prerokova, dom Alahov! Ko je Džingiskan to slišal, se je strupeno zasmejal, nato pa je poglnelega žrebea in pojezdil po stopnicah navzgor pred glavni vhod.

Osupli so strelmi mogočniki iz vdanostnih deputacij za Džingiskanom. Toda ta ni pojezdil samo po stopnicah navzgor; poglnelega je konja naprej skozi mogočni vhod v svetišče — v mešjo samo. Za vsakega mohamedanca je bilo kaj takega najgroznejša skrunitev. Tako strahotna, tako nedopeljiva, tako

neznansko zločinska, da ni bilo nič čudnega, če je vsej množici ob tem prizor zastal dih. Kakor broma, kakor okameneli so strelmi za nevernikom, ki je izzival samega Alaha. Vse je prešinjal strah, da bo zdaj pa zdaj zagnal Alah med gromom strelo na skrunitelja in končal njega in vsa njegova okoličja.

Toda nič se ni zgodilo. Ko je prijezdil Džingiskan na sredo veličastnega svetišča, je med zvenketanjem orožja razjahal. Njegovo spremstvo je vdrlo za njim v mešjo. S spremstvom vred pa so bili potisnjeni v mešjo tudi mohamedanski odposlanci. Džingiskan je stal nekaj časa ob konju, ko je videl, da so se tudi domači odličniki že nagneli v mešjo, je stopil v zaprašenih škornjih in s čelado na glavi na stopnice, ki so vodile na leco. V tišini so zvenketale njegove ostriže in s cingljanjem spremljale njegov težki korak. Ko je stopil na leco, je videl Džingiskan pred seboj velik dragocen koran. Ni se zmenil zanj. Pač pa je pogledal po svetišču in pasel svoje oči nad zmedenim in preplasenim množico zbranih odličnikov, učiteljev, duhovnikov in prerokovih učencev in pripadnikov. Ko je njegov srepi pogled udušil sleherni šum, je z rezkim glasom prav na kratko in odsekano spregovoril takole:

(Dalje.)

Kaj je novega pri naših sosedih?

S Spod. Stajerskega

Spodnje Stajerska bo proizvajala samo kvaliteta vina! Pokrajinski namestnik je kot šef civilne uprave za Spodnje Stajersko izdal odredbo, ki določa, da se bodo smela v bodoče na Spodnje Stajerskem pridelovati samo kvaliteta vina. Zato bo treba v bodoče izločiti več manj zlahtnih krajevnih vrst vinske trte. Od 1. januarja 1944 se bodo smele cepiti in pripraviti za presaditev samo gotove točno določene plemenite vrste vinske trte, katere bo treba potem presajati od 1. jan. 1945 ter z njimi nadomeščati nekatere sedanje manj zlahtne vrste.

Odlikovanje. Odlikovanje železnega križa II. stopnje sta prejela brambovca Martin Drnovšek iz Zagorja in Pavel Visrnišek iz Trbovelj.

Zborovanje v Hočah pri Mariboru. V strankinih prostorih krajevnih skupine v Hočah pri Mariboru je bil pred dnevi sestanek vsega članstva, na katerem je poročal o vojaškem in političnem položaju zastopnik stranke Mareš.

Pester večer v Središču. V Središču ob Dravi so imeli pred dnevi pestro zabavno prireditev. Na sporedu so bile pevске točke, šaljivi nastopi ter enodejanski gledališki nastop. Med budnoži je igrala domača godba na pihala.

Razstava konjiške mladine. V Konjicah je bila pred kratkim razstava igračk, ki jih je izdelala tamojšnja mladina za mladino v bombardiranih nemških mestih.

Koncertna prireditev v Mariboru. Na povabilo Staj. dom. zveze je imela te dni v Mariboru koncert znana koncertna pevka Gertrude Pitzinger. Za klavirjem jo je spremljal prof. dr. Egon Kornauth.

Gledališka prireditev v Konjicah. Stajersko deželno gledališče je te dni gostovalo v Konjicah ter je uprizorilo otroško pravljico igr o »Kdečo kapice«.

Z Gorenjskega

Delovni posveti strankinih funkcionarjev za kamniško okrožje. Te dni je bil v Kamniku sestanek vseh strankinih funkcionarjev v kamniškem okrožju. O svojem dosedanjem delu ter uspehih so poročali okrožnemu vodji Pilzu krajevni strankini voditelji, nakar so podali poročila posamezni člani okrožnega vodstva. vsak iz svojega delovnega področja. Tako je poročal o preskrbi s hrano civilnega prebivalstva ing. Winkler, o strankinem naraščanju von Hollan, o boju in varnosti ljudstva je govoril Haberl, o ukrepih, izdanih za letaško zaščito Kurz, o raznih dednih boleznih dr. Brilling, o delovanju ženskih skupin je pa poročala von Mitterwallnerjeva.

Največje veselje ob jaslicah bo mladim in starim napravil lepi roman z 200 slikami »IVANHOE« Dobite ga v vseh knjigarnah, pa tudi v uredništvu »Slovenec«.

Iz Srbije

Črna gora pod novo upravo. Beograjsko »Novo Vreme« objavlja dalje poročilo o sedanjih razmerah v Crni gori ter poudarja, da je po Badoljevem izdajstvu v sporazumu z nemškimi vojaškimi oblastmi v Crni gori prevzela vso oblast v svoje roke civilna uprava, ki začasno opravlja vse vladne posle in vodi ter v vseh oziirih zastopa svojo deželo. Predsednik civilne uprave je Ljubo Vuksanović, katerega so podrejeni sledeči voditelji posameznih uprav. resorov: Živko Andjelić za gospodarstvo, Voja Nenadić za finance, Sava Radonjić za pravosodje, inž. Bogdan Ivanović za pošto, promet in javna dela, Ljubomir Barac za socialno politiko, dr. Obrad Novaković za kulturo, tisk in propagando. Predsednika civilne uprave zastopa v primerih njegove odsotnosti Živko Andjelić. Vuksanović je imel pred dnevi govor, v katerem je omenjal

anarhijo, ki je nastala v Crni gori po razpadu biv. Jugoslavije ter divjanje komunističnih tolp. Po njegovih ugotovitvah so komunisti dosedaj pobili v Crni gori 40.000 nedolžnih ljudi.

Proglas črnogorske civilne uprave. Beograjski dnevnik »Novo Vreme« objavlja proglas, ki ga je te dni izdala črnogorska civilna uprava. Omenjena uprava sporoča vsem Črnogorcem in Bokeljanom, da je z 11. decembrom prevzela vso civilno upravo za vse področje Črne gore in Boke. V proglasu nadalje črnogorska civilna uprava slovesno izjavlja: »Za nas obstoja danes samo še ena edina prošnja tako za Srbe, kakor za Črnogorce — Črno goro rešiti za srbsko nacijo.«

Iz Hrvaške

Komunisti napadajo dr. Vl. Mačka. Hrvatsko časopisje v zadnjem času ponatiskuje razna poročila s komunističnih sestankov, ki so bila objavljena v »Slobodni Dalmaciji«. Listi »Slobodna Dalmacija« je bila komunistično glasilo ter je izhajalo v Splitu samo nekaj dni, t. j. toliko časa, dokler so ga imeli pred prihodom nemških čet v rokah sami komunisti. V tem listu je objavljeno tudi poročilo o komunističnem sestanku, ki je bil nekje med Sinjem in Splitom dne 12. IX. Na tem zborovanju je nastopil tudi neki Stanko Skare, za katerega »Slobodna Dalmacija« trdi, da je bil prej član vodstva »Seljačke Sloge« v Zagrebu. Ta govornik je dobil od komunistične stranke navodilo, da mora v svojem govoru napasti dr. Mačka. Govornik je to tudi storil ter je med drugim izjavil: »Pogosto čujete, da je Maček izvržek in izdajalec. Zal je to res. Naš bivši voditelj je izdajalec svojega naroda. Nad njim je zagrešil veliko izdajstvo. V obilici njegovih izdaj bom omenil samo štiri, ki govorijo o njegovem izdajstvu naroda in politike bratov Radičev.« Omenjeni Skare zatem navaja te štiri izdaje in trdi, da je dr. Maček v prvi vrsti kriv, ker »ni hotel slišati za Rusijo« in ker je bil za trojni sporazum »ter v politiki za dosledni kurz naslona na fašizem, za slovensko politiko pa noče niti čuti. Druga dr. Mačkova izdaja pa obstoja v tem, ker je dr. Maček dne 10. aprila leta 1941. preko radia pozval hrvatski narod naj sodeluje z ustaško oblastjo in izjavi »politično odkritega in prikrita sodelovanja z ustaš« še danes. Tretja dr. Mačkova izdaja obstoja v tem, ker baje ni obsodil politike dr. Krnjevića, četrti je pa ta, da »narod poziva v domobransko vojsko«.

Na tem zborovanju, na katerem so govorili sami znani komunisti in so v svojih izjavah poleg dr. Mačka obsojali vsakogar, ki noče sodelovati z njimi, je bila končno sprejeta resolucija, v kateri je bilo komunistično vod-

stvo proglašeno za »vrhovno politično predstavništvo hrvatskega naroda«.

Iz teh podatkov je razvidno, da proti komunistom povsod nastopajo tudi dr. Mačkovi ljudje, ker uvidevajo, da je komunistem največja nevarnost, ki more priti na kak narod ter jo je zato treba z vsemi sredstvi pravočasno preprečiti in odstraniti!

Umetniški koncerti na dubrovniški radijski postaji. Odkar ima Dubrovnik svojo lastno radijsko oddajno postajo, so imeli v tem mestu že več umetniških koncertov. Tako n. pr. nastopa tu v radiu vsak teden radijski mladinski in ženski pevski zbor. Dubrovniški cerkveni pevski zbor je pa pred kratkim v radiu pel najlepše hrvatske Marijine pesmi.

Dobro kuharico

ki bi za nekaj časa nadomestovala obolelo kuharico, sprejemem takoj proti dobri nagradi. Predstaviti se je med 9. in 10. uro v Levstikovi ulici št. 12.

MALI OGLASI

CEVLJARSKO ORODJE
kompletno, prodam. — Poizve se v upravi »Slovenec« pod št. 881.

SREBRNO LISICO
krasno, usnjen kovček, servis za belo kavo, porcelan, prodam. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 884.

UDOBNO SOBO
oddam solidnemu gospodu, lahko takoj ali s 1. jan. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 775.

SLUŽBO ISCE
domska krojaška pomočnica. Cenj. naslov sporočite na upravo »Slovenec« pod »Zvoznik« št. 885.

2. SALONSKI SUKNJI
skoraj novi, za srednjo velikost, prodam poceni. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 886.

KNJIGE

znatnevene, tehnične, medicinske in leposlovesne slovenske in nemške, novejšje, kupuje knjigarna Kleinmayer & Bamberg — Miklošičeva 16.

SLUŽEJNJO

za kuhinjska ter vsa gospodinjstva dela takoj sprejemam. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 887.

ZELEZNO PEC

veliko, rabljeno — in malega gasperška prodam. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 888.

VEČ CEVLJARSKIH POMOČNIKOV

za zbita dela, sprejemam. — Janko Ješe, Opekarska cesta 31.

STAR PAPIR

kupujemo. R. Weber, Prečna ul. 8, nasproti Mestnega kopališča.

DRAGE PRIJATELJICE IN PRIJATELJI!

Rad bi vas povabil na čajanko, da bi se prečitali, da je »URAN« izredno okusen ter da ustvarja dobro razpoloženje in greje telo. Zaradi pomankanja miz, stolov, žlice, skodelic itd. mi ni mogoče prirediti čajanke. Zato vam priporočam, da si kupite v trgovini en zavitek glasovitega »URAN« čaja. — Želim vam vselej praznike in dobro zabavo pri »URAN« čaju. URAN.

OD »MAMA« MLEKA

prazne škatle zopet kupujemo B. Guštin, Vodnikov trg 2.

REVNOSTI

15 — 16 letno, pridno, poštene hiše, sprejme rodbina brez otrok za vsako popoldne — za gospodinjstva dela. — Predstaviti se samo v stari. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 877. (b)

ZELEZOSTRUGARJA

ki je dobro vešč obdelave težjih kovov — sprejemem v stalno zaposlitev. Ing. Borštner, Sv. Jerneja c. št. 18, Šiška. (b)

STEKLENICE

razne vrste, kupujemo. Plačamo dobro na va. — željo jih prevzame na doma. B. Guštin. Vodnikov trg št. 2.

POSODO

za kisanje repe dobite pri Gospodarski zvezi. Bleiweisova 29.

BREZOVE METLE

držanje za lopate, ome. itd., dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29.

Kupuje se
SUHE GÖBE
stano in po navjg. jih dnevnih cenah

Zahvala

Vsem, ki so ob smrti našega nepozabnega očeta

Viktorja Cenčiča

z nami sočustvovali in kakor koli počastili njegov spomin, se iskreno zahvaljujemo. Naša topla hvaležnost velja gg. primariju dr. Rakovecu, šefu-zdravniku dr. Kramarju in č. sestram Slajmarjevega doma za obdobjanja vreden trud in skrbnost, s katero so negovali našega očeta v njegovi bolezn. Dalje se zahvaljujemo častiti duhovščini, g. uredniku Kremžarju in predsedniku Novinarskega društva G. Jurčecu za prelepe poslovljne besede, pevcem »Ljubljane« za krasne žalostinke, darovalcem cvetja ter vsem, ki so pokojnika pokopili ter ga v tako častnem številu spremlili na njegovi zadnji poti. Bog plačaj vsem!

Sveča maša zadušnica za dragim pokojnikom bo v sredo, dne 22. decembra 1943, ob 7 zjutraj v farni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, 20. dec. 1943.

Žalujoča družina

F. CHIESA

22

Amarilis

XI.

Ni res... Kaj neki? Ni res, da se je vrnila domov šele po polnoči? Saj ji Amarilis ni očitala ničesar drugega. Niti ji ni rekla: vem s kom si bila. Povedali so mi v gostilni... Ničesar drugega ji ni očitala. Torej? Kaj ni res?

Ne da bi bilo treba kakke posebne brihtnosti, je Amarilis uganila, kaj je bilo v sestrinem zanikanju, kakor če bi rekla: vem, kaj domnevaš in kaj bi domnevali tudi drugi... A ni res. Toliko bolje, če ni res. Kako lahko in radi verjamemo to, kar nam je po volji. Saj je treba verjeti, če najdemo za to zadostno ugotovitev. Amarilis ni bila nikak psiholog in tudi izkušenosti ji je manjkalo. Ne bi mogli trditi, da je njena razumnost presegala povprečno mejo. Toda njena duša je bila čista in njena dobrota je ni mogla zamisliti. Ogenj v njeni duši ni nikdar tgnasil. Bila je poletna duša, kjer je njena razumnost poglala globoke korenine in se lepo razvila.

»Sveta Amarilis,« so ji rekli v vili Marija Luiza. Hoteli so reči, da je sicer dobra, a nekoliko omejena. »Ta naša sveta Amarilis,« je večkrat dejal Annita. Ali pa: O sancta simplicitas! Sveta preprostost, Ali ne vidiš, kake razbojniške roke

ima tisti gospod? Mar ne vidiš, kakšne oči ima tale gospa, kakšne usta? Zdi se kakor Venera, čeprav je morda dobra kristjanka. Človek se lahko gre potepat ponoči, kakor Ariana in se vrniti nekoliko umazan, a še cel. Saj ni nič nevarnejšega Ariana trditve: tvoje sumničnje je krivično.

Amarilis je verjela tudi zato, ker je že spoznala, da se pod sestrinim glumaškim vedenjem skriva duša, ki se ni tako zelo pokvarjena in precej preudarna značaja. Ariana je bila uboga mala umetnica, ki si je domišljala, da umetnost pomeni ekscentričnost in genij nekaj, kar more vznjetati pohujšanje. Bila je v duši pobuzena, a v javnosti jo to poštenost skrivala in zatajala; prav tako kakor nekateri gospodje, ki zatajajo svoje revne sorodnike.

XII.

Drugo jutro je bilo vreme krasno. V zadnjih nočnih urah je nastopila popolna sprememba: dež je prenehal, megla se je razgubila in začel je veti ne premočan veter, ki se je nalhalo zaganjal v okno, ki ga je Amarilis priprila in ga končno popolnoma odprl. Deklica se je v hipu prebudila in skočila s postelje.. A nel

čemu naj zapre? Saj ta novemberski veter ni prav nič oster; skoraj topel je. Prihajal je v sobo, kakor da bi jo hotel pozdraviti. Cel oblak-subega listja je zletel mimo okna. Eden izmed listov, ki je prihajal od zunaj, je radoveden priletel v dekletovo sobico in obležal na mizi. Bolje bi bilo, da bi priletel na posteljo, na skrinjo ali pa delklici na glavo, kakor pa, da se je ustavil prav na pismu z grbom, ki si ni prav nič prizadevala, da bi obrnil pozornost nase. Zadošala en sam suh list, da pritegne pozornost na pismo, ki je že skoraj popolnoma izginilo iz spomina. In če je v tem pismu kaj neprijetnega, tedaj mine vse zadovoljstvo. Treba je bilo čimprej izvedeti na katero nezgodo namigava gospa Cecilija. Amarilis je hitro oblekla, da čimprej vse uredi doma in se lahko odpelje z avtobusom.

Lahko je reči. A vsako delo če svoj čas, čeprav se zdi, zakuri ogenj, zmelje kavo in zavre mleko ni treba cele večnosti. Morala je steči k peku, ker je v zadnjem trenutku opazila, da ni v hiši niti kočka kruha. Nato je morala steči k sosedu, ker ji je zmanjkalo sladkorja. Ko se je vrnila vsa zasopla, je mleko že prekipelo in pogasilo ogenj. Kaj naj stori? Znova je morala steči k sosedu in jo prositi za mleko. Tudi ogenj je bilo treba zopet zakuriti. A za to je reba imeti treske, ki jih ni več v kuhinji — pač pa v dvornci na koncu vrta. In veter, ki je bil tako prijeten, ko jo je prišel pozdraviti skozi okno, se je zdaj nesramno zaganjal v dimnik, porival na

vzdol dim, da je uboga pepelka imela vse solzne oči in je njena nesrečna kava bila polna saj... Zdal je zaslišala skozi strop še materin javkajoči glas: »Amarilis... Amarilis...« Nesramna Ariana pa se niti ne gane.

Končno je pripravila kavo tudi za mater. Odhitela je v njeno sobo in postavila kavo na nočno omarico. Hotela je oditi, ker ni imela časa, da bi poslušala materino javkanje. A morala je obstati, ko je zaslišala njen obupni glas:

»Mrtva sem, Amarilis... Hujše kot če bi umrla... Hujše...«

Ne ni še umrla. Toda pred eno uro je hotela nadaljevati s čitanjem romana, a so ji pri tem padli naočniki na tla. Padli so in se razbili.

V vili Marija Luiza se to ni zgodilo. Tam smo imeli preproge v vseh sobah. Tudi če so padli naočniki na tla, se niso razbili...

»Zdi se mi, da imaš še ene naočnike. Kam si jih spravila?«

»Tudi te sem razbila. Razleteli so se na drobne kosce. Kadar mora človek bivati v taki hiši... Tla iz gole opeke; slabše ko v kaki ječi...«

Amarilis se je celo nasmešnila.

»Potpi, mama Pravkar nameravam oditi v mesto in zvečer boš že dobila nove naočnike.«

Zvečer! A medtem?... a medtem?... Nekdo se je oglašil spodaj:

»Ali ni nikogar? Ste vsi umrli?«

Bila je Linda, ki je prišla povedat, da je nekdo pri telefonu.

Kako prijetno je sijalo sonce! Bilo je bleščeče in toplo, kakor da bi sv. Martin s svojim konjem čudežno preskočil zimo in dospel na prag velike noči. Kolika sreča, da more človek s polnimi pljuči vdihavati ta dobrodejni zrak Uboga Amarilis je skoraj jokala, ker je čutila, da jo teži preveč stvari, da bi mogla prosto dihati in se z veseljem ozirati okrog sebe.

»Kdo?«

»Ne vem. Moški glas je. Tecite, gospodična. Pustila sem še zvezo.«

Amarilis je stekla proti gostilni.

»Da, jaz sem... Koga želite?... Tukaj gospodična Pardi... Kdo tam?«

Amarilis ni mogla takoj razumeti imena.

»Oprostite, gospodična. Niso me prav razumeli. Nisem želel govoriti z vami, ampak z vašim bratom...«

»Saj brata ni tukaj. Telefonirati morate v knjižarno Anselmini.«

»Nikakor ne v knjižarno. Saj veste, da vašega gospoda brata ni več tam. Domneval sem, da se je vrnil domov. Oprostite.«

»Oprostite...«

A neznanec je že odločil slušalko. Bolje tako Bolje je, da ni bilo zadostno radovednosti Linde, ki je prisluskovala pri priprtih vratih. Vrnila se je domov, medtem ko je premišljevala, da se Cecilijine skrivnostne besede nanašajo na to. Ta novica nikakor ni bila prijetna, a tudi ne tako zelo strašna. A tisti »pogum«... Čeprav je poznala slog gospe Cecilije, se ji je tisti »pogum« zdel pretiran v zvezi z izgubo skromne službe.